

Náttúruverndarsamtök Íslands

Iceland Nature Conservation Association

Umhverfisráðherra
Guðmundur Ingi Guðbrandsson
Umhverfis- og auðlindaráðuneytinu
150 Reykjavík.

Reykjavík 1. nóvember 2018

Erindi: Umsögn um Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum, 1. útgáfa

Ef að líkum lætur mun ráðuneyti Katrínar Jakobsdóttur starfa til vors 2021. Á því ári hefst fyrsta skuldbindingartímabil Parísarsamkomulagsins. Því munu aðgerðir – eða aðgerðaleyfi – ríkisstjórnar Katrínar hafa afgerandi áhrif á hvort Ísland nær að draga úr losun í samræmi við skiptingu ábyrgðar (e. effort sharing) aðildarríkja Evrópusambandsins og bandamanna þeirra. Við höfum einungis þrjú ár til stefnu.

Aðgerðaáætlunin er töluverð búbót fyrir umræðu um loftslagsmál á Íslandi, mun meira fjármagni er veitt til málaflokksins, 6,8 milljarðar næstu fimm árin samanborið við 750 milljónir samtals á þremur árum samkvæmt Sóknaráætlun í loftslagsmálum fyrir árin 2016 – 2018.

Aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar er þó háð sama annmarka og fyrr greind sóknaráætlun. Í hana skortir skýr markmið um hversu mikið skuli minnka losun gróðurhúsalofttegunda og hvenær.

Náttúruverndarsamtök Íslands telja brýnt að þessari áætlun verði fljótlega fylgt eftir með nýrri útgáfu þar sem markmið um samdrátt verði magnbundin og tímasett og sýnt betur fram á ásetning um árangur á öllum sviðum stjórnáætlunar.

Vert er að hafa þetta í huga í ljósi þess að losun á Íslandi hefur aukist um ríflega fjórðung frá 1990 en á sama tíma hefur hún minnkað aðildarríkjum ESB um 24%. Íslendingar standa því frammi fyrir gríðarlegri áskorun.

Nýr skilningur

Nýlega kom fram nýr skilningur stjórnvalda á frammistöðu Íslanda í loftslagsmálum þegar umhverfis- og auðlindaráðherra, Guðmundur Ingi Guðmundsson lýsti því yfir á Alþingi, að

Við höfum lengi verið aftarlega á merinni í loftslagsmálum en ég vil meina að nú sé að verða viðsnúningur. Við þurfum að hjálpast að við þetta allt saman.

Einnig segir í Aðgerðaáætluninni á bls. 7 að varasamt sé

... fyrir Ísland að staldra um of við liðin afrek. Við blasir alvarlegur hnattrænn vandi ef ekki tekst að draga nógu mikið og nógu hratt úr losun.

Á bls. 9 í Aðgerðaáætluninni segir:

Algjör útfösun jarðefnaeldsneytis er markmiðið, en spurning hvenær hægt er að ná því.

Við þurfum að vita hvernig og hvenær.

55% samdráttur í Evrópu?

Nýlega samþykkti Evrópuþingið [ályktun](#) þess efnis að Evrópusambandið skuli draga úr losun um 55% miðað við 1990 en ekki bara 43% líkt og ESB hefur nú lýst yfir að verði framlag sambandsins.

Í fréttatilkynningu frá Evrópuþinginu segir að þingmenn telji að 2°C hækkun hitastigs á jörðunni muni verða veruleg og að öllum líkindum varanleg en mögulegt sé að koma í veg fyrir þann skaða ef unnt verði að takmarka hækkunina takmarkist við 1,5°C. Þingið skorar á alla aðila, þ.m.t. Evrópusambandið að auka landsframlag sitt ([NDC](#)) fyrir 2020 til að unnt verði að ná markmiðum Parísarsamkomulagsins.

Stefnumótun innan Evrópusambandsins hefst ósjaldan með ályktunum Evrópuþingsins sem að þessu sinni beinir því til framkvæmdastjórnarinnar í Brussel og ráðherraráðsins að herða verulega á samdrætti í losun.

Þessi stefnumótun Evrópuþingsins ætti einnig að vera leiðarljós fyrir Ísland við endurskoðun á Aðgerðaáætluninni um loftslagsmál enda miðar ályktun Evrópuþingsins við þann möguleika að 55% samdráttur dugi til að takmarka hlýnun andrúmsloftsins við 1,5°C – fylgi önnur ríki fordæmi ESB - í samræmi við álit Milliríkjanefndar Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar þess efnis að hlýnun um 1,5°C séu efri mörk þess sem jörðin þoli.

Í Vísindaskýrslu sem gefin var út sl. vor kemur fram í kafla 6 að til að unnt verði að stöðva og snúa við súrnun sjávar sé hlýnun um 1,5°C efri mörk þess sem lífrík hafsins þolir. Spurningin er þá hvort 40% samdráttur í losun af hálfu Íslands sé nóg til að Ísland standi við sitt; til að Ísland geti sótt það fast á alþjóðavettvangi að súrnun sjávar valdi ekki varanlegum skaða á lífríki hafsins.

1,5°C

Nauðsynlegt er að næsta útgáfa aðgerðaáætlunar í loftslagsmálum feli í sér mat á möguleikum Íslands til að fylgja loftslagsstefnu sem miðast við að framlag Íslands (NDC) dugi til að Ísland standi jafnfætis með þeim þjóðum sem styðja alþjóðlegar aðgerðir til að

1,5°C-markmiðið náist. Væntanlega þýðir það að losun gróðurhúsalofttegunda á Íslandi verði að dragast saman um meira en um 40% miðað við 1990.

Nýlega fór fram á Alþingi [sérstök](#) umræða um [Skýrslu](#) milliríkjanefndar Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar (IPCC). Í máli umhverfisráðherra kom ekki fram beinn stuðningur ríkisstjórnarinnar við niðurstöður IPCC, þess efnis að hlýnun um 1,5°C væri efri hættumörk hlýnunar loftslags jarðar. Mikilvægt er að Ísland lýsi því yfir sem fyrst að stjórnvöld hér muni styðja að aðildarríki Parísarsamkomulagsins miði við 1,5°C sem þau efri mörk sem vistkerfi jarðar þoli, en ekki 2°C

Orkuskipti

Í aðgerðaáætluninni segir:

Rétt er að benda sérstaklega á þingsályktun um aðgerðaáætlun um orkuskipti, sem Alþingi samþykkti í maí 2017 og gildir til fimm ára. Þær aðgerðir sem hér eru kynntar varðandi orkuskipti byggja flestar á aðgerðum sem þar er að finna. Markmið um minnkun losunar og orkuskipti fara vel saman og mikilvægt er að framkvæmd þessara tveggja áætlana sé samræmd, svo þær styðji hvor aðra. Fjármagn sem veitt er til aðgerða í þessari áætlun mun að stórum hluta einnig nýtast til að hrinda ákvæðum aðgerðaáætlunar um orkuskipti í framkvæmd.

Margt í umræddri þingsályktun er óljóst og mikil þörf á að skerpa markmiðssetningu Alþingis hvað varðar samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda.

Eitt mikilvægasta atriðið í umræddri [þingsályktunartillögu](#) er

Svið: Land, haf og loft.

Lýsing: Reiknað verði út hvaða áhrif aðgerðaáætlun um orkuskipti hafi á samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda með tilliti til skuldbindinga Íslands í loftslagsmálum, sbr. samning milli Íslands og Evrópusambandsins og aðildarríkja þess um þátttöku Íslands í sameiginlegum efndum á skuldbindingum Íslands, Evrópusambandsins og aðildarríkja þess á öðru skuldbindingartímabili Kyoto-bókunarinnar við rammisamning Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar og sambærilegan samning við Evrópusambandið og aðildarríki þess vegna Parísarsamkomulags Sameinuðu þjóðanna um loftslagsmál sem nú er unnið að.

Ábyrgð: Umhverfis- og auðlindaráðuneyti og Umhverfisstofnun.

Þessa útreikninga á áhrifum orkuskipta á samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda er ekki að finna í Aðgerðaáætluninni. Af hverju liggja þessir útreikningar ekki fyrir?

Orkuskipti og kolefnisgjald

Í skýrslu OECD (Environmental Performance Review, Iceland, 2014), segir:

While the recession has made revenue from environmentally related taxes highly volatile, there is evidence that it is lower than in most OECD countries. Removing some fuel tax exemptions and increasing the tax rates on diesel and petrol would help reduce GHG emissions and other externalities cost-effectively.¹ (bls. 14)

¹ OECD (2014), *OECD Environmental Performance Reviews: Iceland 2014*, OECD Environmental Performance Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264214200-en>.

Ef marka má aukningu á sölu á nýjum bílum, þá lauk kreppunni árið 2014. Sama ár var gjald á losun kolefnis frá farartækjum lækkað. Alröng skilaboð til neytenda.

Á bls. 64 í skýrslu OECD er að finna eftirfarandi tilmæli:

Broaden the carbon tax to cover kerosene, natural gas and coal, as well as non-CO₂ greenhouse gases; increase the excise and carbon tax rates on fossil fuels, including petrol and diesel; scale back the preferences in vehicle taxes given to rental companies, taxis and driving schools; remove incentives to purchase emission-intensive vehicles; consider introducing a distance-based component in the taxation of company cars.²

Í Noregi hafa stjórnvöld náð hvað bestum árangri við að auka sölu raf/tvinnbíla. Slíkir bílar eru 50% af seldum nýjum bílum á síðasta ári. Sá árangur helgast ekki síst af hækkun kolefnisgjalds þar í landi. Mengun verður að kosta.

Skýrsla Lilju

Lilja D. Alfreðsdóttir, ritstýrði (sem „rapporteur“) mjög vel unninni [skýrslu fyrir þingmannaráð NATO](#) sem gefin var út í fyrra og samþykkt í ráðinu þrátt fyrir ólund fulltrúa Bandaríkjanna. Þar segir á bls. 17:

Serious³ carbon pricing schemes are needed so that consumer decision making reflects the true price of the energy that they consume.

Til að flýta fyrir orkuskiptum er nauðsynlegt að hækka kolfnisgjald mun meira en gert er ráð fyrir Aðgerðaáætluninni.

Endurskoðun starfshóps

Í aðgerðaáætluninni er minnst á endurskoðun starfshóps *sem unnið hefur að endurskoðun skattlagningar á ökutæki og eldsneyti skilaði skýrslu til fjármála- og efnahagsráðherra í ágúst 2018. Unnið verður á grundvelli tillagna nefndarinnar. Megin tillaga nefndarinnar er að*

Gildandi meginregla 3. gr. laga nr. 29/1993 verði lögð til grundvallar nýrri skattlagningu öflunar ökutækja en hvati til samdráttar koltvísýringslosunar efldur. Þannig verði áfram lagður skattur á innkaupsverð fólksbifreiða og annarra léttari ökutækja, þ.m.t. svokallaðra pallbifreiða, miðað við skráða losun koltvísýrings í g/km. Eftirfarandi breytingar verði gerðar:⁴

Við endurskoðun aðgerðaáætlunar er mikilvægt að hert verði tillögum nefndarinnar um vörugjald á ökutæki miðað við skráða losun á CO₂/km.

Varðandi kolefnisgjald leggur nefndin til að

² Ibid

³ Undirstrikun er okkar.

⁴ Undirstrikun er okkar

Ráðist verði í endurskoðun forsendna kolefnisgjalds, og e.t.v. annarra beinna umhverfisskatta. Markmiðið verði að láta fjárhæðirnar endurspegla losun við brennslu eða aðra notkun og kostnað samfélagsins af því að takast á við neikvæð ytri áhrif koltvísýringslosunar (e. carbon pricing). Fjárhæðir kolefnisgjalds verði endurskoðaðar á grundvelli endurskoðunarinnar árið 2021.

Nefndin bendir á, að

Til að virkur hvati myndist til minni notkunar jarðefnaeldsneytis og meiri nýtingar endurnýjanlegs eldsneytis er ljóst að fjárhæð kolefnisgjalds þarf að ná tilteknu marki.

Svo virðist sem enn sé töluverð vinna sé eftir til að Aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar geti byggt á tillögum nefndarinnar.

Afturför?

Efnhags- og viðskiptanefnd afgreiddi í þessari viku frumvarp „[um breytingu á lögum um vörugjald af ökutækjum](#), eldsneyti o.fl., lögum um bifreiðagjald og lögum um virðisaukaskatt (losunarviðmið, sendi-, vöru- og golfbifreiðar).“ Eftir þær breytingar sem nefndin gerði á frumvarpinu er niðurstaðan þvert gegn því sem segir í þingsályktun um orkuskipti og nefnd er hér að ofan.

Bílgreinasambandið lýsir yfir ánægju sinni með að bílverð muni nú aftur lækka.⁵ Með öðrum orðum. Með öðrum orðum, vörugjöld á eyðslufreka bíla munu standa í stað í stað þess að hækka til samræmis við raunmælingar á losun þeirra á hvern ekinn kílómetra.

Þrátt fyrir góðan ásetning og framsæknar yfirlýsingar sjö ráðherra um að nú verði gripið til aðgerða, þá breytist ekkert í meðförum Alþingis.

Árið 2021

Samkvæmt reglugerð Evrópusambandsins um *effort sharing* skal samdráttur í losun vera línulegur frá og með árinu 2021. Þ.e.a.s. á hverju ári skal losun minnka um 1/10 þess magns gróðurhúsalofttegunda sem Ísland skuldbindur sig til að minnka á tímabilinu 2021 – 2013. Á þetta er minnst á bls. 41 þar sem segir, að

Ekki myndi duga að hafa losun óbreytta þar til síðasta árið, heldur þarf hún að fylgja nokkurn vegin línulegri þróun niður á við. Ef miðað er við losun árið 2016 væri hægt að setja verkefnið upp þannig að losun þyrfti að minnka um 704-1.016 þús. tonn, eða um 24-35% á 14 árum.

Þetta er til vitnis um hversu brýnar aðgerðir um orkuskipti eru til að draga úr losun. Þegar árið 2021 verður Ísland að draga úr losun um ríflega 100 þúsund tonn. Æskilegt hefði verið að gerð hefði verið betri grein fyrir þessum tímaramma.

Sviðsmyndir

Á bls. 10. segir, að

⁵ Morgunblaðið 15. Nóvember 2018.

Ef markmiðin fyrir uppsprettur sem íslensk stjórnvöld bera beina ábyrgð á (í undirköflum A-D) eru tekin saman er hægt að setja upp sviðsmyndina hér fyrir neðan, en hún byggir á því að losun minnki um 40% til 2030 miðað við 2005. Rauða örin sýnir þróun losunar ef hún fylgdi beinni línu frá 2005 til 2030.

Þetta er mjög upplýsandi sviðsmynd en enn er 40% samdráttur í losun á tímabilinu 2005 – 2030 ekki hluti af Aðgerðaáætluninni heldur segir að *Ef markmiðin fyrir uppsprettur sem íslensk stjórnvöld bera beina ábyrgð á (í undirköflum A-D) eru tekin saman er hægt að setja upp sviðsmyndina hér fyrir neðan* en hún byggir á því að losun minnki um 40% til 2030 miðað við 2005. Stjórnvöld virðast ekki hafa sett sér skýrt markmið heldur vísa þau í að niðurstaðan ráðist í samningum við Evrópusambandið.

Aðgerðir - Markmið

Lítið segir um hversu mikið hver og ein hinna 34 aðgerða sem í Áætluninni muni skila til samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda á Íslandi. Þó er sagt í upphafi að

Meginmarkmið aðgerðaáætlunar í loftslagsmálum er að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda af mannavöldum með það fyrir augum að Ísland geti staðið við skuldbindingar sínar gagnvart Parísarsamningnum til ársins 2030. Rúmar þrjátíu tillögur að aðgerðum eiga að stuðla að samdrætti í losun og aukinni kolefnisbindingu úr andrúmslofti þannig að markmið þar að lútandi náist. (bls. 8).

Á bls. 19 segir þó, að

Losun sem tengist landnotkun, s.s. umhirðu skóga og framræslu votlendis, er að mestu leyti utan skuldbindinga ríkja í Kýótó-bókuninni og í regluverki Evrópusambandsins.

Þessi framsetning getur valdið misskilningi þar eð binding kolefnis *er að mestu utan skuldbindinga ríkja ...*

Samningar við Evrópusambandið

Enn hafa ekki náðst samningar við Evrópusambandið um framlag Íslands til sameiginlegs markmiðs sambandsins um 40% samdrátt árið 2030 miðað við 1990. Á meðan ekki hafa náðst samningar við ESB er óljóst hver stefna og markmið Íslands eru.

Árið 2021

Samkvæmt reglugerð Evrópusambandsins um effort sharing skal samdráttur í losun vera línulegur frá og með árinu 2021. Þ.e.a.s. á hverju ári skal losun minnka um 1/10 þess magns gróðurhúsalofttegunda sem Ísland skuldbindur sig til að minnka á tímabilinu 2021 – 2013. Á þetta er minnst á bls. 41 þar sem segir, að

Ekki myndi duga að hafa losun óbreytta þar til síðasta árið, heldur þarf hún að fylgja nokkurn vegin línulegri þróun niður á við. Ef miðað er við losun árið 2016 væri hægt að setja verkefnið upp þannig að losun þyrfti að minnka um 704-1.016 þús. tonn, eða um 24-35% á 14 árum.

Þetta er þörf ábending og til vitnis um hversu brýn orkuskipti eru til að draga úr losun. Þegar árið 2021 verður Ísland að draga úr losun um ríflega 100 þúsund tonn.

Markmið 1 – 11

Í Áætluninni segir að í sviðsmynd á bls. 13 að stefnt sé að 35% minnkun losunar frá vegasamgöngum til 2030 m.v. 2005, eða um helming frá því sem nú er. Í aðgerðum 1 – 11 um til stuðnings þessari stefnu kemur ekki fram hversu mikið hver og ein aðgerð muni draga úr losun.

Reiknað er með að þessu markmiði verði náð einkum með stórauðnu hlutfalli rafbíla og annarra vistvænna ökutækja í bílaflofanum. Nú eru um 280.000 skráðar bifreiðar á Íslandi, en nýskráningar eru um 10-20.000 bílar á ári. Stefna ætti að því að hækka til muna hlutfall rafbíla og annarra vistvænna ökutækja, þannig að þeir verði a.m.k. um 100.000 árið 2030.

Í neðanmálgrein segir:

Þetta samsvarar til yfir 40% samdráttar í losun frá 2016 til 2030; tölur varðandi sviðsmyndir hér eru settar fram m.v. árið 2005 vegna þess að það er viðmiðunarár fyrir töluleg markmið um minnkun losunar skv. Evrópureglum.

Þetta er gott markmið.

Árangursmæling fyrir aðgerð nr. 1 er:

- Heildarsamdráttur í notkun jarðefnaeldsneytis til ökutækja
- Orkuhlutdeild endurnýjanlegs eldsneytis
- Hlutfall vistvænna bíla (rafbíla/tengiltvinnbíla/metanbíla/ vetnisbíla/annarra) af heildarbílaflota

Ef mælieiningin er magn losunar frá vegasamgöngum og ef markmiðið er 35% samdráttur í losun frá vegasamgöngum eða *helmings minnkun á losun* miðað við losunina 2016 hlýtur mæling á árangri að vera hversu mikið losun frá vegasamgöngum dregst saman. Bæði hlutfallslega og í heild.

Heildarsamdráttur í notkun jarðefnaeldsneytis til ökutækja er óljós mæling á því hvort þau markmið sem stefnt er að náist. Hið sama má segir um Orkuhlutdeild endurnýjanlegs eldsneytis eða Hlutfall vistvænna bíla (rafbíla/tengiltvinnbíla/metanbíla/ vetnisbíla/annarra) af heildarbílaflota.

Aðgerð 2, Hækkun kolefnisgjalds

Árangur mælist vissulega í minnkun losunar út frá upphæð kolefnisgjalds. Þessir útreikningar þurfa að liggja fyrir sem fyrst.

Minnkun í losun ætti að vera mælikvarði fyrir árangur allra aðgerða sem tíundaðar eru í Aðgerðaáætluninni.

Tilbúin áætlun?

Í aðgerðum nr. 7, 8, 10, 26 og 27 segir að – *tilbúin áætlun* sé mælikvarði á árangur við framkvæmd aðgerða. Væntanlega þýðir þetta að enn eigi eftir að gera *áætlun* um hvernig skuli ná árangri og þá er enn nokkur vinna eftir við að fullklára áætlunina.

13. Aukin hlutdeild endurnýjanlegs eldsneytis í skipum

Fyrirtæki í sjávarútvegi hafa náð miklum árangri í að minnka losun frá fiskiskipaflotanum. Á hinn bóginn byggir sá árangur á kvótakerfinu, að fiskiskipum hefur fækkað umtalsvert, auk þess sem fjárfest hefur verið í sparneytnari vélum.

Útgerðarmenn halda því jafnvel fram að þeir hafi þegar [náð markmiðum](#) Parísarsamkomulagsins en augljóslega verða útgerðarmenn að leggja enn meira að mörkum. Markmið um 10% samdrátt fyrir 2030 er ekki ýkja metnaðarfullt sé tekið mið af þeim árangri sem þegar hefur náðst.

Til fróðleiks skal bent á [fréttatilkynningu](#) samtakanna [Transport & Environment](#), en þar segir:

Powering European ships with batteries, hydrogen or ammonia will decarbonise the fleet and require only half the amount of renewable electricity that less efficient solutions like synthetic methane or synthetic diesel will need. That's according to sustainable transport group Transport & Environment, which has published a [Roadmap to Decarbonising European Shipping](#). The EU must set out in its 2050 Decarbonisation Strategy, to be published on 28 November, how it will end the use of fossil fuels in shipping, including marine fuel oil and liquified natural gas (LNG).

Hið sama ætti að gilda um Ísland.

14. Rafvæðing hafna

Þetta markmið var fyrst kynnt í loftslagsstefnu ríkissjórnar Íslands árið 1995. Vafalaust hefur kostnaður staðið í mönnum en þessa aðgerð mætti m.a. fjármagna með háu losunargjaldi á skemmtiferðarskip. Sá sem mengar á að borga.

Draga verður í efa að 1,5 milljarðar króna yfir fimm ára tímabil dugi til að fjármagna rafvæðingu hafna, uppbyggingu innviða fyrir rafbíla og *annarra nauðsynlegra aðgerða í orkuskiptum*. Kostnaður við rafvæðingu hafna hlýtur að hlau

Aðgerð 16. Fiskimjölsverksmiðjur: Orkuskipti

Nauðsynlegt er að setja tímaramma um orkuskipti fyrir fiskimjölsverksmiðjur. Sbr. markmið 17 um útfösun svartolíu.

Aðgerð 17. Útfösun svartolíu

Mjög gott að stjórnvöld sjái fyrir sér að bruni svartolíu hér á landi og innan efnahagslögsögunnar muni taka enda. Á hinn bóginn vantar ártal um hvenær þessu markmiði skulið náð. Vonandi sem fyrst.

Aðgerð 18. Skógrækt: Efling nýskógræktar til kolefnisbindingar

Við er í umsögn Ólafs Arnalds – Sauðfjárrækt, kolefnisspor og ástand lands - en þar segir á bls.1:

Talið er að um fjórðungur losunar gróðurhúsalofttegunda (GHL) á heimsvísu tengist nýtingu lands og hnignun vistkerfa. Á fáum svæðum jarðar finnast vistkerfi í jafn slæmu ástandi og á Íslandi, en þau hafa gefið frá sér tröllaukið magn GHL í tímans rás (sjá síðar). Endurheimt vistkerfa er því meðal mikilvægustu aðgerða á sviði loftslagsmála sem hægt að grípa til héraendis, svo sem landgræðsla og hvers kyns

vistheimt, skógrækt og endurheimt votlendis. Endurheimtin bætir jafnframt lífsviðurværi og tengist flestum af umhverfismarkmiðum Sameinuðu þjóðanna. Fagna ber aðgerðum til að endurheimta votlendi, enda hlýtur það að vera forgangsatriði að minnka losun gróðurhúsalofttegunda frá landinu. Mikilvægt er að ákvarða og stemma stigu við annarri losun frá landvistkerfum.

Aðgerð 19. Landgræðsla: Efling landgræðslu til kolefnisbindingar

Í fyrr nefndri umsögn Ólafs Arnalds segir:

Takist að friða illa farin beitarsvæði á borð við verst fögnu afréttina á Suðurlandi skapast mikilvæg tækifæri til vistheimtar, að klæða neðri hluta þessara svæða með birkiskógi sem bindur gríðarlegt magn kolefnis í gróðri og jarðvegi (gæti numið > 100 milljón tonnum CO₂ á 2000 km² svæði á 100-200 árum) (2). Þessi svæði voru áður vaxin skógi og ætti ekki að nýta til beitar nú samkvæmt rannsóknum sem þegar hafa verið birtar (t.d. 3).

Aðgerð 21. Votlendi: Átak í endurheimt

Á bls. 16 segir:

Gróflega áætlað myndu reglur ESB leyfa að talin yrðu fram um 45 þús. tonn CO₂-ígilda (sem er um 1% af framtalinni losun Íslands án landnotkunar) vegna aðgerða í landnotkun á mótum losun í landbúnaði, að því tilskyldu að engin nettólosun sé í landnotkunargeiranum.

Munurinn á aðgerðum með það að markmiði að Ísland verði kolefnishlutlaust árið 2040 og þeim sem miða að því að Ísland geti talið skuldbindingar sínar gagnvart Parísarsamkomulaginu í samvinnu við Evrópusambandið mætti skýra betur á stöku stað en Viðaukinn um Skuldbindingar Íslands í loftslagsmálum er lofsverður.

Markmið um að gera Íslandi kleyft að standa við skuldbindingar Parísarsamkomulagsins 2021 – 2030 er eitt og markmið um kolefnishlutlaust Íslands árið 2040 er annað. Þetta mætti aðgreina betur. Er um tvær aðgerðaáætlanir að ræða? Miðar aðgerðaáætlunin að því að Ísland geti staðið við skuldbindingar sínar gagnvart Parísarsamkomulaginu? Eða miðar hún að hvoru tveggja?

Nokkuð hefur borið á að ráðamenn segist ætla gera betur en kveðið er á um í Parísarsamkomulaginu með því að Ísland verði kolefnishlutlaust árið 2040. Þetta er marklaust tal því til að gera betur en Parísarsamkomulagið verður samdráttur í losun að vera meiri en 40% þegar árið 2030 miðað við 1990.

22. Samstarf við sauðfjárbændur um kolefnisbindingu

Lítið segir í Aðgerðaáætluninni um hvernig skuli draga úr losun frá sauðfjárrækt. Ein hraðasta og áhrifaríkasta aðgerðin til að draga úr losun hér á landi væri að fækka sauðfé til jafns við eftirspurn. Fjármagn sem í dag er varið til að styrkja sölu á lambakjöti mætti nýta til að greiða bændum fyrir vinnu við landgræðslu og skógrækt.

Raunar er samstarf um bindingu kolefnis við alla þá sem búa á landsbyggðinni mikilvægt.

23. Loftslagssjóður: Stuðningur við nýsköpun á sviði loftslagsmála

Náttúruverndarsamtök Íslands fagna þessari aðgerð og jafnframt því að henni fylgir ártal fyrir hvenær framkvæmd hennar skuli lokið.

24. Loftslagsstefna Stjórnarráðsins

Ekki þarf að tíunda nauðsyn þess að stjórnarráðið og stofnanir ríkisins gangi á undan með góðu fordæmi.

Aðgerðir 26 & 27. Fræðsla um loftslagsmál fyrir almenning

Löngu tímabært átak en almenningur verður að almenningur að eiga auðveldan aðgang að hverjar leikreglur Parísarsamkomulagsins séu, hvernig sá samningur virkar, hvernig samvinna við Evrópusambandið skuldbindur, hvað sé *skipting ábyrgðar*, hvað sé LULUCF o.s.frv. Af umræðunni að dæma skortir almenna þekkingu á þessum atriðum. Einnig er mikilvægt að skýra markmið 25. *Þátttaka í breyttu viðskiptakerfi með losunarheimildir (ETS) og alþjóðlegu viðskiptakerfi varðandi flug (CORSIA)*.

Aðgerð 30 – Minni matarsóun

Þar segir, að

Verkefnum gegn matarsóun er ætlað að stuðla að betri nýtingu matvæla og koma í veg fyrir að óskemmdum mat sé fargað hjá framleiðendum, í verslunum, á heimilum og veitingahúsum.

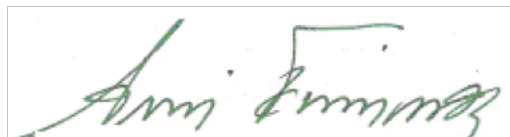
Hér vantar greinargerð fyrir því hversu mikilli minnkun í losun þessi verkefni eigi að skila.

Að lokum

Líkt og skýrsla IPCC um 1,5°C ber með sér verður að hafa hraðar hendur ef takast á að stöðva loftslagsbreytingar. Fræðsla um loftslagsmál felst meðal annars í því að stjórnvöld geri grein fyrir hvað þurfi til að snúa þróuninni við og hvernig íslensk stjórnvöld hyggist tryggja að framlag Íslands standist samanburð.

Næsta haust er von á nýrri skýrslu IPCC um áhrif loftslagsbreytinga á hafið. Búast má við að niðurstöður þeirrar skýrslu undirstriki enn nauðsyn þess að grípa til róttækra aðgerða til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda, auk annarra aðgerða.

F.h. Náttúruverndarsamtaka Íslands

Árni Finnsson